

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MUHASEBE VE FİNANSMAN

**SERBEST MESLEK KAZANÇ DEFTERİ
344MV0019**

Ankara, 2011

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
  - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
  - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. SERBEST MESLEK KAZANÇ DEFTERİ.....	3
1.1. Gider Kayıtları.....	5
1.1.1. Gider Kavramı.....	5
1.1.2. Serbest Meslek Kazanç Defterinin Gider Sayfası	6
1.2. KDV Hesaplamaları	7
1.3. Gider Kayıtları Uygulaması	8
1.4. Gelir Kayıtları	10
1.4.1. Gelir Kavramı.....	10
1.4.2. Gelir Üzerinden Kesilen Stopaj Hesaplamaları	11
1.5. Gelir Kayıtları Uygulaması	12
1.6. Yanlış Kayıtların Düzeltilmesi.....	13
UYGULAMA FAALİYETİ.....	14
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	15
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	17
2. SERBEST MESLEK KAZANÇKİNCİNİN hesaplanması	17
2.1. Serbest Meslek Kazanç Makbuzunun Düzenlenmesi	17
2.2. Serbest Meslek Kazançlarında Geçici Vergi.....	21
2.3. Serbest Meslek Defterinde Amortisman Kayıtları	23
2.4. Serbest Meslek KazançKİNCİNİN Beyanı	23
2.4.1. Sigorta Şirketlerine ve Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Katkı Payları.....	24
2.4.2. Eğitim ve Sağlık Harcamaları	24
2.4.3. Sakatlık İndirimi.....	25
2.4.4. Bağış ve Yardımlar.....	25
2.4.5. Sponsorluk Harcamaları	26
2.5. Zarar Mahsubu	28
2.6. Beyannamenin Verilmesi	28
2.6.1. Yıllık Beyannameye Eklenecek Belgeler.....	29
2.6.2. Vergi Oranları	29
2.7. Serbest Meslek Kazançlarında İstisnalar.....	31
2.7.1. Telif Hakkı ve İhtira Beratı Kazanç İstisnası	31
2.7.2. Sergi ve Panayır İstisnası	32
2.7.3. Teşvik Ödülü İstisnası.....	32
UYGULAMA FAALİYETİ.....	33
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	34
MODÜL DEĞERLENDİRME	38
CEVAP ANAHTARLARI.....	39
KAYNAKÇA	43

AÇIKLAMALAR

KOD	344MV0019
ALAN	Muhasebe ve Finansman
DAL/MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Serbest Meslek Kazanç Defteri
MODÜLÜN TANIMI	Serbest meslek erbabının tutmak zorunda olduğu “Serbest Meslek Kazanç Defteri”nin tutulmasıyla ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Ön koşulu yoktur.
YETERLİK	“Serbest Meslek Kazanç Defteri” tutmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç VUK’a göre “Serbest Meslek Kazanç Defteri”ni tutabileceksiniz. Amaçlar 1. Serbest meslek kazanç defterine gelir ve giderleri kayıt edebileceksiniz. 2. Serbest meslek kazanç özetini çıkarabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Bilgisayar, yazıcı, kâğıt, form belgeler, işletme defteri, CD, bilgisayar masası, hesap makinesi
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra, verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek kendinizi değerlendirebileceksiniz. Ayrıca modül sonunda öğretmeninize size vereceği uygulamalarla kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirebileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenciler,

Gelir Vergisi Kanunu'na göre kazançlar üç grupta toplanır. Bunlar; ticari kazançlar, zirai kazançlar ve serbest meslek kazançlarıdır. Bu kazançlar, kazancı elde eden kişiler düşünülerek gruplandırılmıştır. İçerik olarak amaçları benzerdir.

Serbest meslek kazancı, adından da anlaşılacağı üzere serbest meslek faaliyetlerinden elde edilen kazançtır. Serbest meslek faaliyeti, sermayeden çok, şahsi çalışmaya, ilmi veya mesleki bilgiye dayanan, ticari nitelikte olmayan ve bir işverene bağlı olmadan yapılan faaliyetlerdir.

Serbest meslek kazancını diğer kazançlardan ayıran fark, sermayeden çok kişisel çaba, mesleki bilgi ve beceri gerektirmesidir. Örneğin doktorların, eczacıların, hukuk bürolarının kazançları, ticari kazanç olarak kabul edilmemektedir.

Bu modülde serbest meslek erbabının tutmak zorunda olduğu “Serbest Meslek Kazanç Defteri”ni öğreneceksiniz. Bu defterin gider ve gelir sayfalarına nelerin kaydedildiğini, KDV hesaplamaları nasıl yapıldığını, “Serbest Meslek Makbuzu”nun nasıl düzenlendiğini, “Serbest Meslek Kazanç Bildirimi”nin nasıl verileceği konusu işlenecektir. Başarılar dileriz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile serbest meslek kazanç defterinin gelir ve giderlerini kayıt edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İnternet aracılığı ile serbest meslek kazanç defteri hakkında bilgi toplayınız.
- Tanıdığımız bir avukatı ziyaret ederek işlemlerini hangi deftere kaydettiklerini sorunuz.

1. SERBEST MESLEK KAZANÇ DEFTERİ

Resim 1.1: Avukat

Serbest meslek faaliyeti, sermayeden çok şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari niteliği olmayan işlerin işverene bağlı olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Tahkim işleri dolayısıyla hakemlerin aldıkları ücretler ile kolektif, adi komandit ve adi şirketler tarafından yapılan serbest meslek faaliyeti neticesinde doğan kazançlar da, serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyetinin bir işverene tabi olarak yapılması halinde ücret geliri elde edilmiş olur.

Serbest meslek faaliyetini mutad meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır.

Resim 1.2: Doktor

Örnek: Muayenehanesinde hasta kabul eden bir doktorun, ilmî veya mesleki bilgiye ve ihtisasa dayanan bu faaliyeti, serbest meslek faaliyetidir. Ancak, bu doktor ayrıca bir özel hastane işletmekte ise, Türk Ticaret Kanunu ve Gelir Vergisi Kanunu'nda özel hastane işletmek ticari faaliyet sayıldığından, bu faaliyet sonucunda elde edilen kazanç “ticari kazanç” olacaktır. Bu kişi yıllık gelir vergisi beyannamesini verirken doktorluk faaliyetinden elde ettiği kazancı serbest meslek kazancı, özel hastanecilik faaliyetinden elde ettiği kazancı ise ticari kazanç olarak beyan edecektir.

Örnek: Bir şirkette sigortalı olarak çalışan avukatın çalıştığı şirketten elde ettiği gelir ücret, aynı avukatın çalıştığı şirket haricinde üçüncü kişilere ait hukuki işlemleri takip etmek suretiyle elde ettiği kazanç serbest meslek kazancı olacaktır.

Aşağıda yer alan işleri yapanlar da serbest meslek erbabı sayılmaktadırlar.

- Gümrük komisyoncuları, bilumum borsa ajan ve acenteleri, noterler, noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar,
- Bizzat serbest meslek erbabı tarifine girmemekle beraber serbest meslek erbabını bir araya getirerek teşkilat kurmak veya bunlara sermaye temin etmek suretiyle veya sair suretlerle serbest meslek kazancından hisse alanlar,
- Dava vekilleri, müşavirler, kurumlar ve tüccarlarla serbest meslek erbabının ticarî ve meslekî işlerini takip edenler ve konser veren müzik sanatçıları,
- Vergi Usul Kanunu'nun 155'inci maddesinde belirtilen şartlardan en az ikisini taşıyan ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhâlcı, rehber gibi mesleki faaliyette bulunanlar,
- Serbest meslek faaliyetinde bulunan kollektif ve adi şirketlerde ortaklar, adi komandit şirketlerde komandite ortaklar.

Bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ile diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan fark serbest meslek kazancıdır.

Müşteri veya müvekkilinden, serbest meslek faaliyeti ile ilgili olmak üzere para ve ayın şeklinde alınan gider karşılıkları da serbest meslek kazancına ilave edilir.

Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin satılması hâlinde, alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki müspet fark kazanca ilave edilir.

Vergi, resim, harç, keşif, şahitlik, bilirkişilik ve ekspertiz gibi hususlara harcanmak üzere müşteri veya müvekkilden alınan ve tamamen bu hususlara harcanan para ve ayınlar serbest meslek kazancı sayılmaz.

Serbest meslek erbabı için, nakden tahsil edilmemiş olmasına rağmen, aşağıda belirtilen bazı hâller de tahsil olarak kabul edilmektedir.

Serbest meslek erbabının haberdar olması şartıyla; kendi adına, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması tahsil hükmündedir.

Serbest meslek kazancı olarak doğan alacağın başka bir şahsa temlik veya müşterisine olan borcu ile takası da tahsil hükmündedir.

Biletle girilen yerlerde faaliyette bulunan dar mükellefiyete tabi serbest meslek erbabı diledikleri takdirde, bilet bedelleri tutarından, bu bedellere dahil resimler düşüldükten sonra kalan miktarın yarısı safi kazanç sayılmak suretiyle vergilendirilirler.

Serbest meslek erbabı “Serbest Meslek Kazanç Defteri” tutmak zorundadır. Hekimler diledikleri takdirde, Serbest Meslek Kazanç Defteri’nde yer alması gereken bilgileri protokol defterinde göstermek şartıyla, ayrıca Serbest Meslek Kazanç Defteri tutmayabilirler. Noterlerin, noterlik görevini ifa ile mükellef olanların ve borsa acentelerinin resmi defterleri, kazanç defteri yerine geçtiğinden ayrıca Serbest Meslek Kazanç Defteri tutmaları gerekmemektedir.

Kollektif, adi komandit ve adi şirketler de mesleki kazançlarını “Serbest Meslek Kazanç Defteri” üzerinden tespit ederler. Bu şirketlerin bilanço esasına göre tuttukları defterler serbest meslek kazancı defteri yerine geçer.

Serbest Meslek Kazanç Defteri’ne işlemlerin günü gününe kaydedilmesi zorunludur. İşlemlerin günü gününe deftere kayıt edilmemesi veya yoklama ve incelemeye yetkili olanlara istendiğinde ibraz edilmemesi halinde her tespit için özel usulsüzlük cezası kesilir.

1.1. Gider Kayıtları

Hangi tür harcamaların Serbest Meslek Kazanç Defteri’ne gider yazılacağı (GVK-Md.68) de belirtilmiştir. Serbest Meslek Kazanç Defteri’nin gider sayfasına her türlü gider kayıtları, peşin ya da veresiye yapılmasına bakılmaksızın günlük yapılır.

1.1.1. Gider Kavramı

Serbest meslek faaliyeti ile doğrudan ilgili ve faaliyetin yürütülmesi ve kazancın doğması için zorunlu olan harcamalar gider kabul edilir.

Bu kapsamda kira, aydınlatma, ısıtma, telefon, kırtasiye, işle ilgili şehir içi ulaşım, posta, işle ilgili bina, demirbaş, taşıt alımı dolayısıyla alınan borçlara ödenen faizler, bina ya da demirbaş onarım giderleri, yapılan işin hacmi ile orantılı temsil ve ağırlama giderleri, serbest meslek kazancı belirlenirken gider olarak dikkate alınabilir.

İkametgâhlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikametgâh için ödedikleri kiranın tamamı ile ısıtma ve aydınlatma gibi diğer giderlerin yarısını indirebilirler. İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgâhı kendi mülkü olup bunun bir kısmını iş yeri olarak kullananlar ise amortismanın yarısını gider yazabilirler.

Resim 1.3: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Logosu

1.1.2. Serbest Meslek Kazanç Defterinin Gider Sayfası

Tacirin yaptığı harcamalar defterin gider sayfasına işlenir. Serbest Meslek Kazanç Defteri'nin sol tarafı “gider” sayfasıdır. Sayfalar numaralıdır. Defter işe başladığında notere tasdik ettirilir. Karşılıklı sayfaların numaraları aynıdır. Defterin sağ tarafı “gelir” sayfasıdır. 1 numaralı “gider” sayfasının karşısındaki sayfa da 1 numaralı “gelir” sayfasıdır. Gider sayfasında aşağıdaki bilgiler yer alır:

Gider Sayfasında;

- Sayfa numarası (Gelir sayfası numarası ile aynıdır.) ve nakli yekûn bölümü,
- Kayıt sıra numarasının yazıldığı sütun,
- Kayıt tarihi ve belgenin numarasının yazıldığı bölüm (Serbest Meslek Kazanç Defteri'nde kayıtlar günü gününe yazılır.) ,
- Giderlerin çeşitleri sütunu (Giderin tutarı TL olarak yazılır.) ,
- İndirilecek KDV tutarı bölümü,
- Toplam satırı yer alır.

KDV hariç ise; $KDV = \text{Mal veya Hizmet Bedeli} \times \text{KDV Oranı}$
KDV Dâhilse; $KDV\text{'li Tutar} = \text{Mal veya Hizmet Bedeli} \times (1 + \text{KDV Oranı})$
KDV Dâhilse; $\text{Net Satış Tutarı} = \text{KDV\text{'li Hizmet Bedeli}} / (1 + \text{KDV Oranı})$

Örnek: 80 TL'lik hizmetin KDV oranı %18 ise (KDV Hariç) KDV tutarı nedir? Soruyu yukarıdaki formülleri kullanarak çözelim;

KDV hariç ise; $KDV = 80 \times 0,18 = 14,4 \text{ TL}$
KDV Dâhilse; $KDV\text{'li Tutar} = 80 \times (1 + 0,18) = 94,4 \text{ TL}$
KDV Tutarı $= 94,4 - 80 = 14,4 \text{ TL}$ olacaktır.
KDV Dâhilse; $\text{Net Satış Tutarı} = 94,4 / (1 + 0,18) = 80 \text{ TL}$
KDV'nin dahil olması durumunda her iki yoldan biri tercih edilebilir.

1.3. Gider Kayıtları Uygulaması

Serbest meslek kazançlarının tespitinde hâsıllattan indirilecek giderler Gelir Vergisi Kanunu'nun 68' inci maddesinde bentler halinde açıklanmıştır. Yapılan yeni düzenlemeler çerçevesinde serbest meslek faaliyetinin ifası sırasında yapılan ve belgelendirilmek suretiyle **gider kabul edilen ödemeler** aşağıdaki gibidir.

- Mesleki kazancın elde edilmesi ve devam ettirilmesiyle ilgili genel giderler,

İkametgâhlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikametgâh için ödedikleri kiranın tamamı ile ısıtma ve aydınlatma gibi diğer giderlerin yarısını indirebilirler.

Örnek: Kira ile oturduğu dairenin bir odasını avukatlık bürosu olarak kullanan bir avukat ödediği 30.000 TL tutarındaki kiranın tamamını, ısıtma, aydınlatma ve su için ödediği 7.500 TL'nin ise yarısını yani $(30.000 + 3.750 =) 33.750 \text{ TL}'yi$ kazancından indirebilecektir.

İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgâhı kendi mülkü olup bunun bir kısmını işyeri olarak kullananlar amortismanın yarısını gider yazabilirler.

- Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müştemilatındaki iâşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (bu primlerin ve aidatın geri alınmamak üzere Türkiye'de kâin sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla) ile demirbaş olarak verilen giyim giderleri.
- Mesleki faaliyetle ilgili seyahat ve ikamet giderleri, (Seyahat maksadının gerektirdiği süre ile sınırlı olmak şartıyla).
- Mesleki faaliyette kullanılan tesisat, demirbaş eşya ve envantere dâhil taşıtlar için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar,
- Kiralanan veya envantere dâhil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri, (Taşıt giderlerinden kasıt genel olarak taşıtların tamir, bakım, yakıt gibi giderleridir.)

- Alınan mesleki yayınlar için ödenen bedeller,
- Mesleki faaliyetin ifası için ödenen mal ve hizmet alım bedelleri,
- Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş ve emeklilik aidatları ile mesleki teşekküllere ödenen aidatlar,
- Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen meslek, ilan ve reklam vergileri ile iş yerleriyle ilgili aynı vergi, resim ve harçlar,
- Mesleki faaliyetle ilgili olarak kanun, ilam ve sözleşmeye göre ödenen tazminatlar.

Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile serbest meslek erbabının suçlarından doğan tazminatlar **gider olarak indirilemez**. Bu giderlere kanunen kabul edilmeyen giderler denir. Bunlar deftere yazılmaz.

Örnek: Avukat Engin BULUT 15.08.2011 tarihinde işe başlamıştır. Belgelerin tarihi ve kayıt tarihi aynı gün olmak zorundadır. Faaliyete ilişkin bilgileri şöyledir.

- 1) 31.08.2011 tarihinde eylül ayı iş yeri kirası 500 TL ödenmiştir.
- 2) 01.09.2011'de Demirel Kırtasiye'den 1236 numaralı fatura ile 120 TL'lik kırtasiye malzemesi alınmıştır. (%18 KDV hariç)
- 3) 18.09.2011 tarihinde, 6897 numaralı fatura ile TELEKOM'a KDV dâhil 17.700 TL telefon parası ödenmiştir.
- 4) 20.09.2011 tarihinde büroda kullanılmak üzere Pak Temizlikten 126 numaralı fatura ile 95 TL'lik temizlik malzemesi satın alınmıştır. (%18 KDV hariç)
- 5) 25.09.2011'de büroda kullanılmak üzere çay-kahve seti Keyfim Züccaciye'den 206 numaralı fatura ile 200 TL'ye satın alınmıştır.(%18 KDV hariç)
- 6) 26.09.2011'de Hukuk dergisine yıllık abonelik ücreti olan 150 TL 159 numaralı fatura ile ödenmiştir. (% 18 KDV hariç)
- 7) 30.09.2011'de 400 TL brüt ücret bordrosu yapılmış ve hesaplanan net ücret personele ödenmiştir. SSK işveren primi 78 TL'dir, iş yeri tehlike sınıfı 1'dir.

Hesaplama işlemleri:

1. Yapılan % 20 kesinti ayrı izlenir.
2. $120 \times 0,18 = 21,6$ TL KDV'si ilgili sütuna yazılır.
3. $KDV \text{ Hariç Fiyat}(\text{Mal Bedeli}) = 177 / (1 + 0,18) = 15,0$ TL mal bedelidir.
4. $KDV = 95 \times 0,18 = 17,1$ TL'dir. "İndirilecek KDV" sütununa 17,1 TL yazılır.
5. $KDV = 200 \times 0,18 = 36$ TL'dir. "İndirilecek KDV" sütununa 36 TL yazılır.
6. $KDV = 150 \times 0,18 = 27$ TL'dir. "İndirilecek KDV" sütununa 27 TL yazılır.
7. "Giderlerin Çeşitleri" sütununa personelin brüt ücreti 400 TL yazılır. SSK işveren payı bir sonraki satıra 78 TL olarak yazılır.

Avukat Engin BULUT'un Serbest Meslek Kazanç Defteri'nin gider sayfası aşağıdaki gibidir:

1. GİDER

Sıra No	KAYIT TARİHİ	ALINAN FATURA VEYA VESİKANIN		Giderlerin Çeşidi	Giderin Tutarı (TL)	İndirilecek KDV
		TARİHİ	NO.			TL
				Nakli Yekün		
1	31.08.2011	31.08.2011	-----	İşyeri Kirası	500,00	-----
2	01.09.2011	01.09.2011	1236	Demirel Kırtasiye	120,00	21,60
3	18.09.2011	18.09.2011	6897	TELEKOM	15,00	2,70
4	20.09.2011	20.09.2011	126	PAK TEMİZLİK	95,00	17,10
5	25.09.2011	25.09.2011	206	KEYFİM ZÜCCAC.	200,00	36,00
6	26.09.2011	26.09.2011	159	MESLEKİ DERGİ	150,00	27,00
7	30.09.2011	30.09.2011		Personel Ücreti	400,00	
8	30.09.2011	30.09.2011		SSK İşveren Payı	78,00	
				TOPLAM	1558,00	104,40

1.4. Gelir Kayıtları

1.4.1. Gelir Kavramı

Serbest meslek sahibinin yaptığı iş ve sunduğu hizmet karşılığında elde ettiği kazançlar gelir olarak ifade edilebilir.

“Serbest Meslek Kazanç Defteri”nin sağ tarafı gelir sayfasını oluşturur. Gelirler bu sayfaya günlük yazılır.

Gelir Sayfasında:

- Sayfa numarası (Gider sayfası ile aynı numarayı taşır.) ,
- Kayıt sıra numarası,
- Kayıt tarihi ve belge numarası bölümü (Serbest Meslek Kazanç Defteri'ne kayıtlar günü gününe işlenir.),
- Ücretin kimden alındığının yazıldığı bölüm,
- Gelirin tutarının yazıldığı bölüm ,
- Hesaplanan KDV tutarı bölümü,
- Toplam satırı yer alır.

Serbest meslek faaliyetiyle uğraşanlara yapılan ödeme esnasında yapılan kesinti bir ön vergileme olup, bu kesinti yıllık beyannamede hesaplanan vergiden mahsup edilecektir. Mahsubu yapılan kesinti tutarı, beyannamede hesaplanan vergiden fazla olduğu takdirde, vergi dairesince mükellefe yazı ile bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine iade edilir.

1.5. Gelir Kayıtları Uygulaması

Örnek: Avukat Semra METE 15.08.2011 tarihinde işe başlamıştır. Faaliyete ilişkin bilgiler şöyledir.

1. 02.09.2011 tarihinde 00001 numaralı serbest meslek makbuzu düzenlenerek, müvekkili Bayan Selma BULUT'tan 250 TL tahsil edilmiştir. (%18 KDV hariç)
2. 11.09.2011 tarihinde 00002 numaralı serbest meslek makbuzu karşılığında müvekkil Bay Bircan EREN'den 325 TL tahsil edilmiştir (%18 KDV hariç)
3. 13.09.2011 tarihinde 00003 numaralı serbest meslek makbuzu karşılığında müvekkil Bayan Leyla AYBİKE'den 1.250 TL tahsil edilmiştir (%18 KDV dâhil)
4. 15.09.2011 tarihinde 00004 numaralı serbest meslek makbuzu karşılığında, müvekkili Bay Bulut COŞKUNCA' dan (%18 KDV dâhil) 580 TL tahsil edilmiştir.

İşlemlerin Hesaplanması:

1. Kayıt tarihi ve verilen fatura veya vesikanın tarihi 02.09.2011 olarak ilgili sütunlara yazılır. Serbest meslek makbuz numarası 00001 yazılır. “Ücretin Kimden Alındığı” sütununa Ayşe Narlı yazılır, “Gelirin Tutarı “ sütununa 250TL yazılır. KDV hariç hesaplaması (250 X 0,18=45 TL) olarak yapılır ve “ Hesaplanan KDV” sütununa 45 TL yazılır.

2. Kayıt tarihi ve verilen fatura veya vesikanın tarihi 11.09.2011 olarak ilgili sütunlara yazılır.

Serbest meslek makbuz numarası 00002 yazılır. “Ücretin kimden alındığı” sütununa Ahmet Kazanır yazılır, “Gelirin Tutarı “ sütununa 325TL yazılır. KDV hariç hesaplaması (325 X 0,18=58,5 TL) olarak yapılır ve “ Hesaplanan KDV” sütununa 58,5TL yazılır.

3. Kayıt tarihi ve verilen fatura veya vesikanın tarihi 13.09.2011 olarak ilgili sütunlara yazılır.

Serbest meslek makbuz numarası 00003 yazılır. “Ücretin kimden alındığı” sütununa Rukiye Bayram yazılır, “Gelirin Tutarı “ sütununa TL yazılır.

KDV dâhil hesaplaması(1.250/1,18=1.059,33 TL) olarak yapılır ve “ Hesaplanan KDV” sütununa (1.250–1.059,33=190,67TL) yazılır.

4. Kayıt tarihi ve verilen fatura veya vesikanın tarihi 15.09.2011 olarak ilgili sütunlara yazılır. Serbest meslek makbuz numarası 00004 yazılır. “Ücretin kimden alındığı” sütununa Aslan Hakyemez yazılır, “Gelirin Tutarı “ KDV dâhil hesaplaması (580/(1+0,18)=491,53 TL “Gelirin Tutarı” sütununa 580–491,53= 88,47 TL “ hesaplanan KDV sütununa yazılır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Serbest meslek kazanç defterini temin ediniz.	➤ Bilgisayarda yapacağınız işlemler için buna gerek yok. ➤ Çift taraflı bir işletme defteri sayfasını öğretmeninizden temin edebilirsiniz.
➤ İşletmenin gelir ve gider belgelerini ayırıt ediniz.	➤ Gelir belgelerini ayrı bir dosyaya, gider belgelerini ayrı bir dosyaya tarih sırasına göre takınız. ➤ Başka belgeler varsa bunları da ayrı dosyalayınız. ➤ Her türlü para ve vergi cezaları gider kabul edilmez. Bunları da ayrı dosyalamanız gerekir.
➤ Gelir tarafını tarih sırasına göre deftere işleyiniz.	➤ Kaydettiğiniz belgelerin üzerine farklı bir kalem ile defter kayıt numarasını yazınız. ➤ Belgelerdeki vergi ve KDV oranlarını dikkatli hesaplayınız.
➤ Gider tarafını tarih sırasına göre deftere işleyiniz.	➤ Kaydettiğiniz belgelerin üzerine farklı bir kalem ile defter kayıt numarasını yazınız. ➤ Kaydedilmemiş belge olup olmadığını kontrol ediniz.
➤ Kayıtlar bittikten sonra sütun toplamlarını alınız.	➤ Sütun toplamlarının en sağ köşedeki genel toplama eşit olup olmadığını kontrol ediniz. ➤ Her sayfa bittiğinde o sayfanın toplamını bir sonraki sayfaya aktarınız.
➤ Toplamları bir sonraki sayfaya kayıt yapmak üzere aktarınız.	➤ Her sayfa bittiğinde toplam olarak bir sonraki sayfaya aktarmanız gerekir.
➤ Hatalı kayıtlarınız varsa bunları kurallara uygun düzeltiniz.	➤ Kayıt ve belgelerinizi kontrol ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. “Serbest Meslek Kazanç Defteri”ni kimler tutar?
  - A) Bakkallar, manavlar
  - B) Kırtasiyeciler, züccacıyeciler
  - C) Avukatlar, doktorlar
  - D) İşportacılar, pazarcılar
2. Kimler serbest meslek sahibidir?
  - A) Şahsi mesai yapanlar
  - B) İlmi veya mesleki bilgiye dayanan iş yapanlar
  - C) İhtisasa dayanan ticari mahiyette olmayan iş yapanlar
  - D) Hepsi
3. “Serbest Meslek Kazanç Defteri”nin gider kayıtları ne zaman yapılmalıdır?
  - A) Peşin alışlar aynı gün yapılır, veresiye alışlar 10 gün sonra yapılır.
  - B) Peşin alışlar aynı gün yapılır, veresiye alışlar ödendiği gün yapılır.
  - C) Her türlü gider kayıtları, peşin ya da veresiye olduğuna bakılmaksızın aynı gün yapılır.
  - D) Her türlü gider kayıtları aynı gün yapılır ancak amortisman gideri yıl sonunda yapılır.
4. Aşağıdakilerden hangisi serbest meslek faaliyetinin ifası sırasında yapılan ve belgelendirilen giderlerdir?
  - A) Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesinde ödenen genel giderler
  - B) Mesleği icra edenin ailesinin seyahat giderleri
  - C) Mesleği icra edenin ev kirası
  - D) Hepsi
5. “Serbest Meslek Kazanç Defteri”nin gelir sayfasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?
  - A) Sayfa numarası
  - B) Gelir tutarı
  - C) Toplam sütunu
  - D) İndirilecek KDV
6. 25.10.2011 tarihinde Mali Müşavir Semra Coşkunca, yeni açtığı mali müşavirlik bürosu için 200 TL’lik temizlik malzemesini 126 numaralı fatura ile satın almıştır(KDV hariç %18)
Yukarıdaki kayıt gelir sayfasına kaydedilecektir.
Doğru(...) Yanlış( )

7. 27.10.2011 tarihinde SMMM Engin Bulut Akyazı İnşaat Şirketinden yaptığı işin karşılığı olarak 800 TL ücret tahsil etmiştir. Karşılığında 0012 numaralı serbest meslek makbuzu kesmiştir (KDV hariç %18)

Yukarıdaki kayıt gelir sayfasına kaydedilecektir.

Doğru(...)

Yanlış(.....)

8. 29.10.2011 tarihinde Avukat Burak Aslanpınar müvekkili Fehmi Yerlikaya'dan 250 TL avukatlık ücretini tahsil etmiş ve karşılığında 00015 numaralı serbest meslek makbuzu kesmiştir. (% 18 KDV Hariç)

Yukarıdaki kayıt gelir sayfasına kaydedilecektir.

Doğru(...)

Yanlış(.....)

DEĞERLENDİRME

Ölçme değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki faaliyete geçiniz. Eksikleriniz varsa faaliyete dönerek tamamlayınız.

,

Bununla beraber, 2008 yılında yapılan düzenleme ile serbest meslek erbabı olarak faaliyette bulunan doktor, diş hekimi ve veteriner hekimlerin işyerlerinde kredi kartı ile yapacakları tahsilatlarda POS cihazı kullanma zorunluluğu getirilmiş olup bu cihazlarla düzenlenecek POS fişleri hekimler tarafından yürütülen serbest meslek faaliyetlerinde Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmiş “Serbest Meslek Makbuzu” olarak kabul edilmektedir.

Ayrıca, yapılan bir düzenleme ile de diş hekimleri tarafından verilen hizmetler karşılığında ödemenin kredi kartı kullanılarak yapılması durumunda POS fişi ile birlikte Serbest Meslek Makbuzunun da düzenlenebilmesine izin verilmektedir. Hizmet bedelinin kredi kartı kullanılmaksızın ödenmesi durumunda, POS cihazının kullanılması söz konusu değildir. Bu durumda, mükelleflerin bedelini kredi kartı kullanılmaksızın (nakit, çek, havale vb. olarak) tahsil ettikleri hizmetler için Vergi Usul Kanununa göre serbest meslek makbuzu düzenlemeleri ve bir nüshasını da müşteriye vermeleri gerekmektedir. POS cihazı bulundurma ve kullanma zorunluluğuna uymayan hekimlerden, POS cihazlarını iş yerlerinde buldurmamayan veya iş yerinde buldurmakla beraber gerekli şartları taşımayan cihazları kullandıkları tespit edilenlere, özel usulsüzlük cezası kesilir.

Örnek: Diş doktoru Bulut COŞKUNCA, müşterisi Semra ENGİN'in alt ve üst ön dişlerini 1.000 TL'ye yapmıştır. Müşterisine Serbest Meslek Makbuzu kesmiştir.
Gelir Vergisi Stopajı = Brüt Ücret x % 20 formülüne göre = 1.000 x 0,20 = 200 TL GV
KDV = 1000 x 0,08 = 80 TL
Net Ücret = 1.000 – (200) + 80 = 880 TL Buna göre makbuz düzenlenir.

SERBEST MESLEK MAKBUZU		
DOÇ.DR. BULUT COŞKUNCA		
Mediha Eldem Sk.		Cilt No: 00100
No= 47 / 1		Sıra No: 0007
Kızılay / ANKARA		Tarih: 22.09.2011
Yeğenbey V.D. 00123589157		
MÜŞTERİ: SEMRA ENGİN		
Aderisi: Uğur Mumcu Mah. İdareciler st. No: 9		
Batıkent / ANKARA		
Vergi Hesap No: 21544589756		
YAPILAN HİZMET: Alt - Üst protez		
Brüt Ücret		1.000
Gelir V. Kesinti	200	
Net Ücret		800
KDV % 8		80
Tahsilat Toplamı		880
Yalnız sekizyüzseksen TL dir.		
Doç.Dr. BULUT COŞKUNCA İmza		

Resim 2.2: Serbest Meslek Makbuzu Örneği

Örnek Uygulama:

Serbest diş doktorluğu yapan Doç. Dr. Bulut COŞKUNCA'nın 01.01.2011 tarihinden 31.01.2011 tarihine kadar gerçekleşen işlemleri aşağıdaki gibidir (İşlemlerde KDV % 18 olarak dikkate alınmıştır).

Giderler:

1. 02.01.2011 tarihinde 12547 numaralı fatura ile Hilâl Kırtasiyeden (KDV hariç) 60 TL' lik kırtasiye malzemesi satın alınmıştır.
2. 04.01.2011 tarihinde 10568 numaralı fatura ile 27 TL elektrik parası ödenmiştir. (KDV dâhil)
3. 11.01.2011 tarihinde Diş Tabipleri Birliğine 12547 numaralı makbuzla 20 TL oda aidatı ödenmiştir.
4. 12.01.2011 tarihinde 2569871 numaralı fatura ile 45 TL telefon faturası ödenmiştir. (KDV dâhil)
5. 16.01.2011 tarihinde 207 numaralı makbuzla apartman aidatı olarak 10 TL ödenmiştir.
6. 20.01.2011 tarihinde 103250 numaralı makbuzla mesleki derginin yıllık abone ücreti olan 120 TL ödenmiştir. (KDV % 8 hariç)
7. 23.01.2011 tarihinde Pak Temizlikten 2598 numaralı fatura ile 58 TL'lik temizlik malzemesi satın alınmıştır. (KDV hariç)
8. 25.01.2011 tarihinde Diş teknisyeni Ahmet Teknik'ten 000125 numaralı fatura ile 250 TL' lik diş malzemesi satın alınmıştır. (KDV % 8 hariç)
9. 26.01.2011 tarihinde muayenehanede kullanılmak üzere 00136 numaralı fatura ile 15 TL'lik çay, şeker ve kahve satın alınmıştır. (KDV hariç)
10. 31.01.2011 tarihinde muayenehanede çalışan Esmâ Çalışkan'a brüt ücret 400 TL'ye göre ücret bordrosu yapılmış hesaplanan net ücret çalışana ödenmiştir. İşveren primi 25 TL'dir. İş yeri tehlike sınıfı 1' dir.

Gelirler:

1. 02.01.2011 tarihinde 102123 numaralı serbest meslek makbuzu düzenlenerek müşteri Bayan Semra METE' den 1.200 TL tahsil edilmiştir (%20 Gelir vergisi stopajı kesilmiş, brüt ücret üzerinden % 18 KDV hesaplanmıştır).
2. 06.01.2011 tarihinde 102124 numaralı serbest meslek makbuzu düzenlenerek müşteri Bayan İrem BURNAZ' dan 500 TL tahsil edilmiştir (% 18 KDV hariç).
3. 09.01.2011 tarihinde 102125 numaralı serbest meslek makbuzu karşılığında müşteri Bay Engin FATSA'dan 250 TL tahsil edilmiştir (% 18 KDV hariç).
4. 11.01.2011 tarihinde 102126 numaralı serbest meslek makbuzu karşılığında müşteri Bayan Sema EREN' den 750 TL tahsil edilmiştir (% 18 KDV hariç).
5. 20.01.2011 tarihinde 102127 numaralı serbest meslek makbuzu karşılığında müşteri Bay İrfan BULUT' dan 850 TL tahsil edilmiştir (% 18 KDV hariç).
6. 26.01.2011 tarihinde 102128 numaralı serbest meslek mahbuzu karşılığında müşteri Bayan Zahide BİRCAN'dan 980 TL tahsil edilmiştir (% 18 KDV hariç).

Doç. Dr. Bulut COŞKUNCA'nın serbest kazanç defteri gider sayfası aşağıdaki gibi olacaktır;

01.01.2011–31.01.2011

1 GİDER

Sıra Nu	KAYIT TARİHİ	ALINAN FATURA VEYA VESİKANIN		Giderlerin Çeşidi	Giderin Tutarı (TL)	İndirilecek KDV
		TARİHİ	Nu. sı			TL
				Nakli Yekün		
1	02.01.2011	02.01.2011	12547	Hilal Kırtasiye	60,00	10,80
2	04.01.2011	04.01.2011	10568	Elektrik Gideri	22,89	4,11
3	11.01.2011	11.01.2011	12547	Dış Tabibleri Birliği	20,00	
4	12.01.2011	12.01.2011	2569871	Telefon Gideri	38,14	6,86
5	16.01.2011	16.01.2011	207	Apartman Aidatı	10,00	
6	20.01.2011	20.01.2011	103250	Mesleki Yayın Gideri	120,00	9,60
7	23.01.2011	23.01.2011	2598	Temizlik Gideri	58,00	10,44
8	25.01.2011	25.01.2011	000125	Tıbbi Malzeme	250,00	20,00
9	26.01.2011	26.01.2011	00136	Gıda Gideri	15,00	2,70
10	31.01.2011	31.01.2011		Personel Ücreti	400,00	
11	31.01.2011	31.01.2011		İşveren Primi	25,00	
				TOPLAM	1.019,03	64,51

Doç. Dr. Bulut COŞKUNCA'nın serbest kazanç defteri gelir sayfası aşağıdaki gibi olacaktır:

01.01.2011–31.01.2011

KAZANÇ DEFTERİ

[1] 1 GELİR

Sıra Nu[2]	KAYIT TARİHİ [3]	VERİLEN FATURA VEYA VESİKANIN [4]		Ücretin Kimden Alındığı [5]	Gelirin Tutarı (TL) [6]	Hesap. KDV [7]
		TARİHİ	Nu. sı			TL
				Nakli Yekün		
1	02.01.2011	02.01.2011	102123	Semra Mete	1.200,00	216,00
2	06.01.2011	06.01.2011	102124	İrem Burnaz	500,00	90,00
3	09.01.2011	09.01.2011	102125	Engin Fatsa	250,00	45,00
4	11.01.2011	11.01.2011	102126	Sema Eren	750,00	135,00
5	20.01.2011	20.01.2011	102127	İrfan Bulut	850,00	153,00
6	26.01.2011	26.01.2011	102128	Zahide Bircan	980,00	176,40
				[8] TOPLAM	4.530,00	815,40

İşletmenin toplam dönem kazancı $4.530,00 - 1.019,03 = 3.510,97$ TL olarak beyan edilecektir.

2.2. Serbest Meslek Kazançlarında Geçici Vergi

Serbest meslek kazancı elde eden mükellefler cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, üçer aylık dönemler halinde tespit edilecek kazançları üzerinden %15 geçici vergi öderler.

Resim 2.3: Gelir İdaresi Başkanlığı

Noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar bu işlerden sağladıkları kazançlar için geçici vergi ödemezler.

Geçici vergi, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibariyle hesaplanan serbest meslek kazancı üzerinden hesaplanır.

Aynı dönem içinde tevkif edilmiş olan gelir vergisi, hesaplanan geçici vergiden mahsup edilir ve kalan tutar ödenir.

İlgili hesap döneminin üçer aylık dönemlerine ilişkin olarak ödenen geçici vergi yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Ödenmeyen geçici vergi tutarı, hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilemez ve terkin (silme) edilir. Ancak, terkin edilecek tutar için üçer aylık geçici vergi dönemlerine ait geçici vergi tutarlarının vade tarihinden, yıllık beyannameye mahsup edileceği tarihin başlangıcı olan 1 Mart tarihine kadar gecikme zammı hesaplanır.

Geçici vergi dönemleri aşağıdaki şekildedir.

Hesap Dönemi Takvim Yılı Olanlar İçin:

DÖNEMLER	BEYAN ZAMANI	ÖDEME ZAMANI
Ocak-Şubat-Mart	14 Mayıs	17 Mayıs
Nisan-Mayıs-Haziran	14 Ağustos	17 Ağustos
Temmuz-Ağustos-Eylül	14 Kasım	17 Kasım
Ekim-Kasım-Aralık	14 Şubat	17 Şubat

İşe Başlama, İşi Bırakma veya Hesap Döneminin Değişmesi

Üç aydan kısa olan vergilendirme dönemlerinde;

- İşe başlanılan tarihin içinde bulunduğu dönemin sonuna kadar olan süre,
- İşin bırakıldığı tarihe kadar olan süre,
- Yeni hesap döneminin başladığı tarihe kadar olan süre, ayrı bir vergilendirme dönemi sayılır.

Geçmiş dönemlere ait geçici verginin %10'u aşan tutarda eksik beyan edilmesi halinde %10'u aşan kısım için re'sen veya ikmalen geçici vergi tarh edilir. Bu durumda tarh edilecek ek vergi için vergi ziyayı cezası ve gecikme faizi uygulanır. Geçici vergi beyanamesi vermeyen mükellefler için %10'luk yanılma payı uygulanmayacaktır.

%10'luk yanılma payının, beyan edilmesi gereken (beyan edilmiş olan değil) geçici vergi matrahı üzerinden hesaplanması gerekmektedir. Ayrıca, verilen geçici vergi beyanamesinde matrah beyan etmeyen mükellefler için de beyan edilmesi gereken vergi matrahının %10'u kadar bir yanılma payı söz konusu olacaktır.

Serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler serbest meslek kazanç bildirimini geçici vergi beyanmelerine eklerler.

2.3. Serbest Meslek Defterinde Amortisman Kayıtları

Serbest meslek erbabı, işlerinde bir yıldan fazla kullandıkları ve amortismanına tabi tesisat, demirbaş eşya ve gayrimenkullerin amortismanlarını aşağıda yazılı şekilde tutarlarsa amortisman kaydı yapabilirler.

Üzerinden amortisman ayrılan kıymetler ve bunların amortismanlarının;

- Envanter defterinin ayrı bir yerinde,
- Özel bir amortisman defterinde,
- Amortisman listelerinde gösterilmesi gerekir.

Aksi halde hesaplanan amortisman giderlerinin gider olarak deftere yazılması mümkün değildir.

2.4. Serbest Meslek Kazancının Beyanı

Serbest meslek erbapları, kazanç temin etmemiş olsalar bile yıllık beyanname vermek zorundadırlar.

Yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlere ilişkin indirimler Gelir Vergisi Kanunu ile diğer kanunlarda belirtilmiştir. Gelir vergisi matrahının tespitinde gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıda belirtilen indirimlerin yapılabilmesi için yıllık beyanname ile bildirilecek bir gelirin bulunması ve yapılacak indirimlerin ilgili mevzuatta belirtilen şartları taşıması gerekmektedir.

Serbest meslek kazancından indirim konusu yapılabilecek hususlar şunlardır.

- Şahıs sigorta primleri ve bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları,
- Eğitim ve sağlık harcamaları,
- Sakatlık indirimi,
- Bağış ve yardımlar,
- Sponsorluk harcamaları,
- Ar-Ge harcamaları,
- Doğal afetler ile ilgili ayni ve nakdi bağışlar,
- Türkiye Kızılay Derneğine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımlar,
- İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansına yapılan bağış, yardım ve sponsorluk harcamaları,
- Diğer kanunlara göre tamamı indirilecek bağış ve yardımlar.

2.4.1. Sigorta Şirketlerine ve Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Katkı Payları

Resim 2.4: Bireysel Emeklilik Sistemi Logosu

Yıllık beyanname veren mükellefler, vergi matrahlarının tespitinde bireysel emeklilik sistemine ödedikleri katkı payının beyan edilen gelirin % 10'una kadar olan kısmını gelir vergisi matrahlarının tespitinde indirim konusu yapabileceklerdir. Bireysel emeklilik dışında kalan şahıs sigortaları için ödenen primlerin ise beyan edilen gelirin %5'ine kadar olan kısmı matrahın tespitinde indirim konusu yapılacaktır. İndirim konusu yapılacak tutarın hesaplamasında beyan edilen gelir olarak, yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları toplamından önceki tutar esas alınacaktır.

Bireysel emeklilik sistemi ile diğer şahıs sigortaları için ödenen katkı payı ve primlerin birlikte olması halinde matrahtan indirim konusu yapılabilecek tutar beyan edilen gelirin %10'u ile sınırlı olacaktır. Bu durumda şahıs sigorta primleri için %5 oranındaki sınır ayrıca aranacaktır. İndirim konusu yapılacak prim, aidat ve katkı paylarının toplamı, asgari ücretin brüt yıllık tutarını aşamaz.

2.4.2. Eğitim ve Sağlık Harcamaları

Aşağıda belirtilen şekilde yapılan eğitim ve sağlık harcamaları beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması şartıyla yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir:

- Eğitim ve sağlık harcamaları Türkiye'de yapılmalıdır.
- Gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle teşvik edilmelidir.
- Söz konusu harcamalar mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olmalıdır.

İndirim konusu yapılacak tutarın hesaplamasında, beyan edilen gelir olarak yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları toplamından önceki tutar esas alınacaktır.

2.4.3. Sakatlık İndirimi

Gelir Vergisi Kanunu'na göre serbest meslek faaliyetinde bulunan mükelleflerden çalışma gücünün asgari %80'ini kaybetmiş bulunanlar birinci derece sakat, asgari %60' ını kaybetmiş bulunanlar ikinci derece sakat, asgari %40'ını kaybetmiş bulunanlar ise üçüncü derece sakat sayılır ve beyan edilen gelirlerine aşağıda belirtilen aylık sakatlık indirimi tutarları göz önüne alınarak hesaplanan yıllık indirim uygulanır. (Bu indirimden bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişi bulunan serbest meslek erbabı da yararlanır.),

2.4.4. Bağış ve Yardımlar

➤ Sınırlı İndirilecekler

Gelir vergisi mükellefleri, genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara, yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10'unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yaptıkları bağış ve yardımları yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerinden indirim konusu yapabilirler.

➤ Sınırsız İndirilecekler

- Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve 100 yatak kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu (Kalkınmada Öncelikli Yörelerde 50 yatak kapasiteli) ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve ayni bağış ve yardımların tamamı beyan edilen gelirden indirilebilecektir.

Okul, sağlık tesisi ve öğrenci yurdu yapımı veya bu tesislerin faaliyetlerine devam edebilmeleri için yapılan bağış ve yardımların (harcamaların) herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın vergi matrahının tespitinde dikkate alınabilmesi için bu bağış ve yardımların genel bütçeye dahil daireler, özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler,

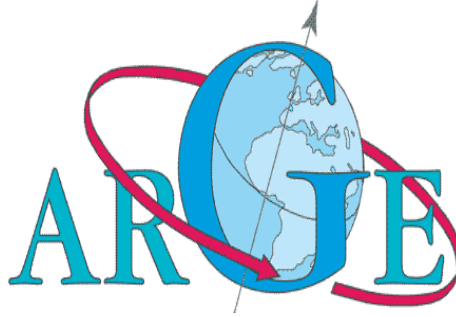
köylere yapılması gerekmektedir.

- Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedellerinin tamamı beyan edilecek gelirden indirilebilecektir.
- Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen çalışmalara ilişkin harcamalar ile bu amaçla yapılan her türlü bağış ve yardımların tamamı beyan edilen gelirden indirim konusu yapılabilecektir.

2.4.5. Sponsorluk Harcamaları

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50'si yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirim konusu yapılabilecektir.

➤ Araştırma ve Geliştirme Harcamaları

Resim 2.5: Ar-Ge Logosu

Ar-Ge indirimi Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Gelir Vergisi Kanunu'na göre, mükelleflerin işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %100'ü oranında hesaplanacak "Ar-Ge İndirimi" olarak yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilebilecek, Ar-Ge faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olmayan giderlerden ve tamamen araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmayan amortisman tabi iktisadi kıymetler için hesaplanan amortisman tutarlarından verilen paylar üzerinden Ar-Ge indirimi hesaplanmayacaktır.

Resim 2.6: Tsunami Felaketi

➤ **Doğal Afetler İle İlgili Ayni ve Nakdi Bağışlar**

Bakanlar Kurulunca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz karşılığı yapılan ayni veya nakdi bağışların tamamı indirim konusu yapılabilecektir.

➤ **Türkiye Kızılay Derneğine Makbuz Karşılığı Yapılan Nakdi Bağış ve Yardımlar**

İktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Derneğine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı indirim konusu yapılabilecektir.

➤ **İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansına Yapılan Bağış, Yardım ve Sponsorluk Harcamaları**

Resim 2.7: İstanbul 2010 Kültür başkenti logosu

5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun uyarınca kurulan Ajansa yapılan her türlü ayni ve nakdi bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirilebilecektir.

➤ **Diğer Kanunlara Göre Tamamı İndirilecek Bağış ve Yardımlar**

Diğer Kanunlara göre tamamı indirilecek bağış ve yardımlardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir:

- Umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara ilişkin 7269 sayılı Kanun'a göre oluşturulan fona yapılan nakdi bağışların tümü ile milli yardım komiteleri veya mahallî yardım komitelerine makbuz karşılığı yapılan ayni/nakdi bağışlar,
- Yüksek Öğretim Kanununa göre üniversitelere ve İleri Teknoloji Enstitüsüne makbuz karşılığı yapılan ayni ve nakdi bağışlar ile vakıf üniversitelerine yapılan bağış ve yardımlar,

- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'na göre yapılan bağış ve yardımlar,
- Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun Kuruluşu Hakkındaki Kanun'a göre yapılan nakdi bağışlar,
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na göre yapılan ayni ve nakdi bağışlar,
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'na göre yapılan ayni ve nakdi bağışlar,
- Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı Kanunu'na göre yapılan ayni/nakdi bağışlar,
- Millî Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu'na göre yapılan ayni/nakdi bağışlar,
- İlköğretim ve Eğitim Kanununun 76'ncı maddesine göre ilköğretim kurumlarına yapılan nakdi bağışlar,
Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın varsa mukayyet değeri, yoksa Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonunca tespit edilecek değeri esas alınır.

2.5. Zarar Mahsubu

Gelir kaynaklarının bir kısmında oluşan zararlar, diğer kaynakların kazanç ve iratlarından mahsup edilebilir.

Ayrıca, geçmiş yıllarda oluşan ve mahsup edilemeyen zararların cari yıl kazançlarından mahsubu mümkündür. Bu mahsup neticesinde kapatılmayan zarar kısmı, müteakip yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya 5 yıl içinde mahsup edilmeyen zarar bakiyesi takip eden yıllara devredilemez.

Envantere dahil olmayan gayrimenkullerin satışından doğan zararların mahsubu mümkün değildir.

2.6. Beyannamenin Verilmesi

- Serbest meslek faaliyetinde bulunan gerçek kişiler kazançlarını Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi ile beyan eder ve bu beyannamelerini bağlı buldukları vergi dairesine verirler.
- Örneğin; 2010 yılında faaliyette bulunan ve serbest meslek kazancı elde eden mükellefler, bu dönemde elde ettikleri serbest meslek kazançlarını 2011 yılının Mart ayının başından 25'inci (yirmi beşinci) günü akşamına kadar (1 Mart – 25 Mart) beyan etmeleri gerekmektedir.

Tam otomasyona geçen vergi dairesi mükellefleri Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar dahilinde beyannamelerini elektronik ortamda vereceklerdir.

Elektronik ortamda beyanname verecek olan mükellefler beyannamelerini, <https://e-beyanname.gib.gov.tr> adresinde yer alan kılavuza uygun olarak dolduracaklardır.

Beyanname normal (adi) posta ile veya özel dağıtım şirketleri aracılığıyla gönderilirse, vergi dairesine ulaştığı tarih beyannamenin verildiği tarih olarak kabul edilecektir.

Eğer, beyanname taahhütlü olarak posta ile gönderilirse, postaya verilmiş tarihi beyannamenin verildiği tarih olarak kabul edilecektir.

Beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisi, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksitle ödenecektir. Hesaplanan vergi, mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine ödenebileceği gibi vergi tahsiline yetkili banka şubelerine de ödenebilecektir.

2.6.1. Yıllık Beyannameye Eklenenecek Belgeler

Serbest meslek kazancı elde eden mükellefler, “Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi-1001 A” ile “Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi Eki”ni dolduracaktır. Anılan ekte yer alan “Serbest Meslek Kazançlarına İlişkin Bildirim” tablosu ve “Performans Derecelendirme Bildirimi” dolduracak, diğer gelirlerin de bulunması halinde ise ilgili diğer kazançlara ait tablolar da doldurulacaktır.

Ayrıca beyannameye;

- Kesinti yoluyla ödenen vergilere ilişkin belgeler (beyannameye gösterilen gelire dahil kazançlardan kesilen vergi varsa)
- Yabancı ülkelerde ödenen vergi varsa, ödenen bu vergilere ilişkin belgeler beyannameye eklenecektir.

2.6.2. Vergi Oranları

2011 yılı gelirleri için geçerli olan gelir vergisi tarifesi aşağıdaki gibidir:

9.400 TL'ye kadar	% 15
23.000 TL'nin 9.400 TL'si için 1.410 TL, fazlası	% 20
53.000 TL'nin 23.000 TL'si için 4.130 TL, fazlası	% 27
53.000 TL'den fazlasının 53.000 TL'si için 12.230 TL, fazlası	% 35

Örnek: Serbest muhasebeci mali müşavir olan Semra BULUT, serbest olarak mali müşavirlik yapmaktadır. Semra BULUT 2011 yılında;

- Mesleki gelirler toplamı olarak 200.000TL elde etmiştir.
- Mesleki giderler toplamı 40.000 TL'dir.
- Yıllık 4.000 TL Bağ-Kur primi ödemiştir.
- Merkezi Türkiye'de bulunan (X) sigorta şirketine, şahıs ve bireysel emeklilik katkı payı olarak 2.000 TL prim ödemiştir.

Buna göre Semra BULUT'un 2011 yılı gelir vergisi matrahı aşağıdaki gibi olacaktır:

Toplam Gelirler	200.000.-
Toplam Mesleki Giderler	40.000.-
Bağ-Kur Primi	4.000.-
Beyan Edilecek Serbest Meslek Kazancı	156.000.-
Şahıs ve Bireysel Emeklilik Sigorta Primleri	2.000.-
Gelir Vergisi Matrahı	154.000.-

Vergi dilimlerine göre 154.000,00 TL kazancın gelir vergisi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

53.000 TL için	12.230,00 TL
101.000 TL için (154.000,00 – 53.000,00) 101.000,00 x 35 / 100	35.350,00 TL
Toplam	47.580,00 TL

Örnek: Mali Müşavir Engin Bulut COŞKUNCA'nın 2011 yılı gelir ve gider dökümleri;

- Vermiş olduğu mali müşavirlik hizmetinden toplam 150.000.- TL hâsılat elde etmiştir.
- Mesleki giderleri toplamı 50.000.- TL'dir.
- Net serbest meslek kazancı 150.000.-TL'dir.
- Yıllık 3.000.-TL Bağ-Kur primi ödemiştir.
- sigorta şirketine, katkı payı olarak 1.000.- TL prim ödemiştir.
- Çocuğu için yıllık olarak 6.000.-TL özel okul ücreti, kendisi, eşi ve çocuğu için 4.000 TL merkezi Türkiye'de bulunan (A) sigorta şirketine özel sağlık sigorta primi olmak üzere toplam 10.000.- TL eğitim ve sağlık harcaması yapmıştır.

Bu verilerle Engin Bulut COŞKUNCA'nın 2011 yılı Gelir Vergisi matrahı aşağıdaki gibi olacaktır:

Toplam Gelirler	150.000.-

Toplam Giderler	50.000.-
Net Serbest Meslek Kazancı	150.000.-
Bağ-Kur Primi (Tablo-7'deki 32'nci Satır)	3.000.-
Beyan Edilecek S.Meslek Kazancı	97.000.-
Mahsup Edilecek İndirimler Toplamı	10.700.-
Şahıs ve Bireysel Emeklilik Sigorta Primleri....: 1.000.-	
Eğitim ve Sağlık Harcamaları.....: 9.700.-	
* (Beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması şartı bulunduğundan, indirilecek tutar 10.000.-TL yerine 9.700.-TL olmalıdır.)	
Gelir Vergisi Matrahı	86.300.-

Vergi dilimlerine göre 86.300.-TL kazancın gelir vergisi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır:

53.000 TL için	12.230,00 TL
33.300 TL için (86.300,00 – 53.000,00)	11.655,00 TL
33.300,00 x 35 / 100	
Toplam	23.885,00 TL

2.7. Serbest Meslek Kazançlarında İstisnalar

2.7.1. Telif Hakkı ve İhtira Beratı Kazanç İstisnası

Telif hakkı kazancı ve ihtira beratı sahiplerinin istisnadan yararlanabilmelerinin şartları aşağıda belirtilmiştir:

- İstisnadan müellif, tercüman, heykeltıraş, hattat, ressam, bestekâr, bilgisayar programcısı, mucitlerin kendileri ve kanuni mirasçıları yararlanabilir.
- Telif hakkı konu olan eserlerin, şiir, hikâye, roman, makale, bilimsel araştırma ve incelemeleri, bilgisayar yazılımı, röportaj, karikatür, fotoğraf, film, video band, radyo ve televizyon senaryo ve oyunu gibi nitelikte olması gerekir.
- Eserlerin gazete, dergi, bilgisayar ve internet ortamı, radyo, televizyon ve videoda yayınlamak veya kitap, CD, disket, resim, heykel ve nota halindeki eserleriyle ihtira beratlarını satmak veya bunlar üzerindeki mevcut haklarını devir ve temlik etmek veya kiralamak suretiyle gelir elde edilmesi gerekir.

Örnek: Yazdığı öyküleri gazeteye satan bir yazarın elde ettiği gelir serbest meslek kazancı olup, istisna kapsamındadır. Fakat bu işin aynı gazetede kadrolu çalışarak yapılması durumunda, bu faaliyet karşılığında alınan bedel ücret olacaktır.

Ancak, bir hizmet akdi ile herhangi bir işverene bağlı bulunan kişiler bu hizmet akdinin kapsamı dışında meydana getirdikleri eserlerin satışından, bu eser üzerinde mevcut hakların devir ve temlikinden veya kiraya verilmesinden kazanç elde ederlerse, bu kazançlar da istisnadan yararlanır.

2.7.2. Sergi ve Panayır İstisnası

Resim 2.8: Sergi

Dar mükellefiyete tabi (Türkiye’de yerleşmiş olmayan) olanların hükümetin izniyle açılan sergi ve panayırarda yaptıkları serbest meslek faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar gelir vergisinden istisna edilmiştir.

2.7.3. Teşvik Ödülü İstisnası

Resim 2.9: Tübitak Logosu

İlim, fen ve güzel sanatların gelişmesini ve memleket bakımından faydalı olan diğer iş ve faaliyetleri teşvik amacıyla serbest meslek erbaplarına verilen ödüllerin miktarları ne olursa olsun gelir vergisinden istisna edilmiştir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Serbest Meslek Kazanç Defteri'nin toplamalarını alınız.	➤ Gelir ve gider tarafının toplamalarını makine ile alınız.
➤ İşletmenin amortismanına tabi varlığı olup olmadığını öğreniniz.	➤ Bu varlıklar gayrimenkul, araba ve dayanıklı tüketim eşyalarıdır.
➤ Amortismanı ayrı bir deftere yazınız.	➤ Envanter ve bilanço defterine amortisman listelerini yazabilirsiniz.
➤ Gider sayfasına amortismanı da işleyiniz.	➤ İşleme tarih atınız.
➤ Kayıtlar bittikten sonra sütun toplamalarını alınız.	➤ Sütun toplamalarının en sağ köşedeki genel toplama eşit olup olmadığını kontrol ediniz.
➤ Amortisman hesaplamalarını ayrı bir deftere veya listeye ve deftere yazınız.	➤ Envanter defterine amortisman listesini yazabilirsiniz. ➤ Amortisman yoksa bu adımı uygulamayınız.
➤ Serbest meslek kazancını belirleyiniz.	➤ Kazancın hesaplanmasında örnek tablolardan yararlanınız.
➤ Hesapladığınız kazanç üzerinden ödenmesi gereken vergileri hesaplayınız.	➤ Bu işlemi uygulama örneklerindeki gibi uygulayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Serbest meslek makbuzu kaç nüsha düzenlenmek zorundadır?
  - A) 3 nüsha
  - B) Tek nüsha
  - C) 2 nüsha
  - D) 4 nüsha
2. Serbest Meslek Defteri'ne hangi vergi cezaları gider olarak yazılabilir?
  - A) Usulsüzlük cezaları
  - B) I.derece usulsüzlük cezaları
  - C) Para cezaları
  - D) Hiçbiri yazılamaz.
3. Serbest meslek makbuzunu basacak matbaalar hangi kuruluş tarafından belirlenir?
  - A) Maliye Bakanlığı veya Defterdarlık tarafından
  - B) Başbakanlık veya Belediye Başkanlığı tarafından
  - C) Vergi Dairesi veya Defterdarlık tarafından
  - D) Serbest Meslek Kuruluşları tarafından
4. Serbest meslek erbabı serbest meslek makbuzunu nerede bastırmalıdır?
  - A) Maliye Bakanlığının anlaşmalı matbaalarında
  - B) Bağlı olduğu vergi dairesinin anlaşma yaptığı matbaalarda
  - C) İstedığı herhangi bir matbaada
  - D) Hepsi
5. Serbest meslek makbuzu düzenlenirken brüt ücret üzerinden hangi vergi kesilir?
  - A) Gelir Vergisi Stopajı
  - B) Kurumlar Vergisi
  - C) KDV
  - D) Fon payı
6. "Serbest Meslek Kazanç Bildirimi" ne kadar zamanda bir yapılır?
  - A) Altı ayda bir yapılır.
  - B) Yılda bir kez yapılır.
  - C) Her üç ayda bir yapılır.
  - D) İki yılda bir yapılır.

7. 2011 yılı “Serbest Meslek Kazanç Bildirimi” ne zaman yapılmalıdır?
A) 2012 yılı Mart ayının 15. günü akşamına kadar yapılmalıdır.
B) 2011 yılı 31 Aralık akşamına kadar yapılmalıdır.
C) 2012 yılı 15 Ocak akşamına kadar yapılmalıdır.
D) 2012 yılı 15 Şubat akşamına kadar yapılmalıdır.
8. “Serbest Meslek Kazanç Gelir Vergisi” ne zaman ödenir?
A) Mart ayında ödenir.
B) Temmuz ayında ödenir.
C) Mart ve temmuz aylarında iki eşit taksitlerde ödenir.
D) Ocak ayında ödenir.
9. “Serbest Meslek Kazanç Vergisi” nereye ödenir?
A) Belediyelere
B) Yetkili bankalara ve vergi dairesi veznelere
C) Herhangi bir banka şubesine
D) Maliye Bakanlığı veznesine

DEĞERLENDİRME

Ölçme değerlendirme sorularını cevapladıktan sonra modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Eksikleriniz varsa faaliyete dönerek tamamlayınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçiniz.

PERFORMANS TESTİ

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Engin BULUT' un 2011 yılı Aralık ayına kadar olan Giderler Toplamı: 158.000.-TL'dir. Gelirler Toplamı ise 450.000.-TL'dir.

Aralık ayı işlemleri aşağıdaki gibidir:

GİDERLER

1. 01.12.2011 tarihinde 1256 numaralı fatura ile GÜN marketten, çay, şeker gibi büroda kullanılmak üzere 25 TL'lik gıda almıştır. (% 18 KDV hariç)
2. 04.12.2011 tarihinde yazıcıda kullanılmak üzere GÜNEŞ kırtasiyeden 3 top A 4 yazıcı kâğıdını 215 numaralı fatura ile 15 TL' ye satın almıştır. (% 18 KDV hariç)
3. 07.12.2011 tarihinde 125890 numaralı fatura ile büronun elektrik faturası olan 30 TL bankaya yatırılmıştır. (% 18 KDV dâhil)
4. 12.12.2011 tarihinde büroda kullanılmak üzere Apak Temizlikten 10002 numaralı fatura ile 40 TL'lik temizlik malzemesi satın alınmıştır. (% 18 KDV hariç)
5. 20.12.2011 tarihinde 102145 numaralı makbuz ile Resmi Gazete aboneliği için Başbakanlık Basım Evine 180 TL ödenmiştir.
6. 25.12.2011 tarihinde 125 numaralı makbuz ile 15 TL apartman aidatı ödenmiştir.
7. 31.12.2011 tarihinde çalışan iki personele 800 TL'ye göre ücret bordrosu yapılmış ve hesaplanan net ücret personele ödenmiştir. SSK işveren primi 50 TL'dir. İş yeri tehlike sınıfı 1'dir.

GELİRLER

Gelirlerde %20 gelir vergisi kesilir ancak gelir sayfasına brüt gelir işlenir.

1. 01.12.2011 tarihinde 10065 numaralı makbuz düzenlenerek mükellef Bay Mehmet METE'den 150 TL tahsil edilmiştir. (%20 Gelir Vergisi kesilmiştir, brüt üzerinden % 18 KDV hesaplanmıştır).
2. 08.12.2011 tarihinde 10066 numaralı makbuz düzenlenerek mükellef Bayan Sema BURNAZ' dan 350 TL tahsil edilmiştir. (% 18 KDV hariç)
3. 15.12.2011 tarihinde 10067 numaralı makbuzla BULUT İNŞAAT'dan kuruluş işlemleri hizmeti karşılığında 250 TL tahsil edilmiştir. (% 18 KDV hariç)
4. 18.12.2011 tarihinde 10068 numaralı makbuz karşılığında Bayan Kuaförü mükellef Selma SÜSLÜ'den 290 TL tahsil edilmiştir. (% 18 KDV hariç)
5. 28.12.2011 tarihinde 10069 numaralı makbuz karşılığında mükellef Bayan Aynur ASLANPINAR'dan 450 TL tahsil edilmiştir. (% 18 KDV hariç)

İSTENENLER

- “Serbest Meslek Kazanç Defteri” kayıtlarını yapınız.
- Serbest meslek kazancını ve vergi tutarını hesaplayınız.

UYGULAMALI TEST

Ölçme Değerlendirme	Evet	Hayır
1. Serbest Meslek Kazanç defterini kimler tutar biliyor musunuz?		
2. “Serbest Meslek Kazanç Defteri” hakkında yeterince bilgi sahibi oldunuz mu?		
3. “Serbest Meslek Kazanç Defteri” gider sayfası ve kayıtları hakkında yeterince bilgi sahibi oldunuz mu?		
4. “Serbest Meslek Kazanç Defteri” gelir sayfası ve kayıtları hakkında yeterince bilgi sahibi oldunuz mu?		
5. Katma Değer Vergisi Kanunu ve KDV hesaplaması hakkında yeterince bilgi sahibi oldunuz mu?		
6. Yanlış kayıtların nasıl düzeltileceği konusunda yeterince bilgi sahibi oldunuz mu?		
7. Serbest meslek kazancını hesaplamayı biliyor musunuz?		
8. Serbest meslek kazancı üzerinde hesaplanacak vergi dilimlerini hesaplamayı biliyor musunuz?		
9. Serbest meslek kazanç bildirimini nasıl, nereye ve ne zaman verir biliyor musunuz?		
10. Serbest meslek kazanç gelir vergisi nereye ve ne zaman ödenir biliyor musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Performans testi sonucu “Evet” , “Hayır” cevaplarınızı değerlendiriniz. Eksiklerinizi eksikliğinizi olan faaliyete dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise diğer modüle geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdakilerden hangisi serbest meslek faaliyetinin ifası sırasında yapılan ve belgelendirilen giderlerdir?

- A) Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame edilmesinde ödenen genel giderler
- B) Mesleği icra edenin ailesinin seyahat giderleri
- C) Mesleği icra edenin ev kirası
- D) Hepsi

2. “Serbest Meslek Kazanç Defteri”nin gider sayfasında hangi durumlarda KDV hesaplanmaz?

- A) Temizlik malzemesi alımında
- B) İşveren primi ödenmesinde
- C) Telefon gideri ödenmesinde
- D) İş ile ilgili harcamalarda

3. Serbest Meslek Defteri'nin gelir sayfasında hangi durumlarda KDV hesaplanır?

- A) Serbest meslek makbuzu kesilmesi durumunda
- B) Demirbaş satımında
- C) Kira gelirlerinde
- D) Banka faiz gelirlerinde

4. Aşağıda verilen metindeki boşlukları doldurunuz.

Notere..... ettirilmemiş veya bu yönetmelik esaslarına göre hazırlanmamış olan belgeleri kullanan mükellefler hakkında, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş olduğu kabul edilerek, ...nun ilgili hükümleri uyarınca işlem yapılır

5. Aşağıda verilen metindeki boşlukları doldurunuz.

Serbest meslek erbabına mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için **iki nüsha** ..... tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek müşterinin de bu makbuzu isteme ve alma mecburiyeti getirilmiştir.” denilmiştir.

DEĞERLENDİRME

Soruları cevapladıktan sonra cevaplarınızı modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçiniz. Eksikleriniz varsa ilgili konulara dönerek eksiklerinizi tamamlayınız.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	C
2	D
3	D
4	A
5	D
6	B
7	A
8	A

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	C
2	D
3	A
4	B
5	A
6	B
7	A
8	C
9	B

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	B
3	A
4	Tasdik, vergi usul kanunu
5	Serbest meslek makbuzu

PERFORMANS TESTİ'NİN CEVAP ANAHTARI

1 GİDER

Sıra Nu	KAYIT TARİHİ	ALINAN FATURA VEYA VESİKANIN		Giderlerin Çeşidi	Giderin Tutarı (TL)	İndirilecek KDV
		TARİHİ	Numarası			TL
				Nakli Yekün	158.000,00	
1	01.12.2011	01.12.2011	1256	GÜN MARKET	25,00	4,50
2	04.12.2011	04.12.2011	215	GÜNEY KIRTASIYE	15,00	2,70
3	07.12.2011	07.12.2011	125890	Elektrik Gideri	25,42	4,58
4	12.12.2011	12.12.2011	10002	Apak Temizlik	40,00	7,20
5	15.12.2011	15.12.2011	102145	Başbakanlık basımevi	180,00	
6	25.12.2011	25.12.2011	125	Apartman aidatı	15,00	
7	31.12.2011	31.12.2011		Personel ücreti	800,00	
8	31.12.2011	31.12.2011		SSK İşveren payı	50,00	
				TOPLAM	159.150,42	18,98

KAZANÇ DEFTERİ
GELİR**[1] 1**

Sıra Nu	KAYIT TARİHİ [3]	VERİLEN FATURA VEYA VESİKANIN [4]		Ücretin Kimden Alındığı [5]	Gelirin Tutarı (TL) [6]	Hesaplanacak DV [7]
		TARİHİ	Numarası			TL
				Nakledilen Yekün	450.000,00	
1	01.12.2011	01.12.2011	10065	Mehmet Mete	150,00	27,00
2	08.12.2011	08.12.2011	10066	Sema Burnaz	350,00	63,00
3	15.12.2011	15.12.2011	10067	BULUT İnşaat	250,00	45,00
4	18.12.2011	18.12.2011	10068	Selma Süslü	290,00	52,20
5	28.12.2011	28.12.2011	10069	A.Aslanpınar	450,00	81,00
				[8] TOPLAM	451.490,00	268,20

Serbest meslek erbabının kazancı aşağıdaki gibi hesaplanır;

Mehmet Genç'in 31.12.2011 Tarihli Serbest Meslek Kazanç Bildirimi			
Gider		Gelir	
Genel Gider Tutarı	159.150,42	Alınan Ücret ve Diğer Gelirler	451.490,00
Demirbaş Satış Zararı Tutarı	-----	Demirbaş Satış Kârı Tutarı	-----
Ayrılan Amortisman Tutarı	-----		
TOPLAM	159.150,40	TOPLAM	451.490,00
KÂR	292.339,58	ZARAR	-----
GENEL TOPLAM	451.490,00	GENEL TOPLAM	451.490,00

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Engin BULUT 2011 yılında **292.339,58 TL kâr etmiş** ve bunu internette beyan edecektir.

Vergi dilimlerine göre 292.339,58 TL kazancın gelir vergisi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır;

53.000 TL için	12.230,00 TL
239.339,58 TL için (292.339,58 – 53.000,00)	83.768,86 TL
239.339,00 x 35 / 100	
Toplam	95.998,86 TL

KAYNAKÇA

- ATABEY, N. Ata, Raif Parlakkaya, Fahri KURŞUNEL, Ali ALAGÖZ, **Ticaret Ve Muhasebe Belgeleri (Ön muhasebe)**, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2001.
- ERTÜRK, **Ekrem Muhasebe Teknikleri 1**, Oktay Yayıncılık, Ankara.
- KESİM, Mustafa, H.Edip USTA, Muzaffer TUNÇEL, **Muhasebe Teknikleri 1, Sistem Ofset Yayıncılık**, Ankara.